

Hajnalban, amikor kiráz az ágyból, Apám azt mondja, tudja, hogy fáradt vagyok, tudja, hogy alig állok már a lábamon, de nincs mit csinálni, muszáj gyakorolni, minden percet, minden pillanatot ki kell használni, mert nincsen már sok időm, egy hónap nem sok, és itt lesz a tizenharmadik születésnapom, és akkor el fog jönni a fekete hegedűs, hogy levizsgáztasson, úgyhogy addig egyfolytában gyakorolni kell, addig, amikor nem alszunk, akkor gyakorolunk, muszáj, mert nem akarja, hogy én is úgy járjak, ahogy ő járt.

Apám elém tartja a két kezét, az ujjai görbék és göcsörtösek, mint a tiszafa gyökerei, azt mondja, nem is vizsga lesz az, hanem verseny, versenyt kell majd játszani a fekete hegedűssel, ide fog állni a szoba közepébe és el fog játszani valamit, egyet a hetvenhét nótából, és azt nekem utána kell majd játszani, és ha jobban játszom, mint ő, akkor nekem adja a hegedűjét, a hegedűjét és a vonóját is, aztán kimegy a szobából, felfut a kiszáradt körtefa tetejére, és kitarja a kabátja szárnyait, és elrepül, és nem jön vissza soha többet, de ha nem, akkor mind összetöri az ujjaimat a vasalt vonójával, és nemcsak az ujjaimat, hanem az összes kicsi csontot, ami a kezemben van, úgyhogy soha többet nem foghatok se vonót, se hegedűt a kezembe, úgyhogy jobb lesz, ha rendesen dolgozok, nem sunnyogok és nem csalok, mert különben búcsút mondhatok a drágalátos kicsi ujjacskáimnak.

Apám a hintaszékben ül, a régi vonót rázza, azzal vezényel, úgy mondja, hogy álljak meg, és kezdjem előlről, vagy azt, hogy még egyszer, vagy azt, hogy gyorsabban, vagy azt, hogy lassabban, de főleg azt, hogy nem jó, nem jó, hát nem hallom, hogy nem jó, nyissam már ki a fületem, mégiscsak az ő fia vagyok, nem lehetek ennyire süket.

A hintaszék ide-oda görög a kopott perzsán, olyan, mint ha egy nagy metronóm lenne, a szőnyeg alatt ütemre nyikorognak a padló deszkái, Apám azt mondja, tudja, hogy nagyon nehéz, de ne féljek, mert onnan kezdve, hogy megszülettem, arra készít, hogy legyőzzem a fekete hegedűst, a vonó is azért áll olyan szépen a kezemben, mert még járni se tudtam, amikor már a kezembe adott egyet, amilyen kicsi mutuj voltam, nem is akartam megfogni, de ő szépen a kezemhez bogozta, jó ragacsos gyantás gézzel, hogy ne tudjam eldobni, hanem szokjam csak meg szépen a súlyát és a fogását, mert ő már akkor is tudta, hogy minden perc drága, minden pillanatot ki kell használni.

Amikor a gyorsabb nótákat gyakorlom, Apám hintaszéke is pattogósabban pörög előre-hátra, rám kiált, hogy tartam szépen a ritmust, gondoljak a fekete hegedűsre, azt hiszem, hogy ez rendes gyakorlás, hát tudjam meg, hogy a fekete hegedűs minden éjjel kint a keresztúton gyakorol, háttal a holdnak, úgy, hogy lássa az út porába vetülni a vonója árnyékát, hogyha elég gyorsan játszik, akkor az árnyéka nem tudja már követni, leszakad a vonóról és ott marad a porban, mintha csak egy elnyújtott fekete pocsolya lenne, képzeljem el, hogy én is olyan gyors vagyok. Amikor Apám erről mesél, néha kimászik a hintaszékből, odaáll a hátam mögé, és felkapcsolja a tízelemes xenonégős viharlámpáját, és rám világít vele úgy, hogy rávetüljön feketén a falra az árnyékom, és azt mondja, hogy képzeljem el, hogy én vagyok

a fekete hegedűs, úgy mozgassam a kezem, mintha nem is az enyém lenne, és olyankor mindig a falat nézem, és a falon az árnyékomat, s várom, hogy egyszer megálljon, de az nem áll meg sosem.

Apám azt mondja, amikor játszok, semmi se szabad hogy megzavarjon, néha a szemembe világít a viharlámpával, máskor a fülemben fúj a biciklipumpával, vagy kereplővel a kezében ugrál körülöttem, olyan is van, hogy behozza a kutya láncát, beteszi a mosófazékba, és azt rázza tiszta erőből, azt mondja, muszáj hogy megszokjam, mert a fekete hegedűs majd szelet kavarr körülöttem, olyan lesz, mintha varjak meg denevérek röpködnének és csapkodnának az arcom előtt, de én akkor sem hibázhatok.

Apám ott ugrál körülöttem a mosófazékkal, nagyon hangozatosan csörög benne a lánc, de Apám azt is túlkiabálja, a fekete hegedűsről mesél, arról, hogy mindig kimegy a temetőbe éjfélkor, és ott húzza, arról, hogy felébreszti a szellemeket, és a szellemek fel is ébrednek, úgy zúgnak körülötte, mint a legnagyobb szélvihar, és ha csak egy hamis hangot is játszana, mindjárt elvinnék magukkal be a föld alá, de a fekete hegedűs sose ijed meg, vagy ha meg is ijed, akkor se látszik rajta, hanem megtáncoltatja a szellemeket, és ha elege lesz belőlük, akkor elkezd visszafele játszani, és akkor a szellemeknek nincsen mit csinálni, vissza kell nekik menni a föld alá, bizony, hogyha visszafele játszik, akkor a fekete hegedűs még a legnagyobb vihart is el tudja mulasztani és a felhőket is szét tudja oszlatni, hogyha akarná, még a betegeket is meg tudná gyógyítani, mert olyan ereje van a vonójának.

Apám azt mondja, úgy kell tudjam mind a hetvenhét nótát, hogy behunyt szemmel is oda-vissza el kell tudjam játszani mindegyiket, még akkor is, hogyha a legmélyebb álmomból ébreszt fel, és sokszor tényleg fel is ébreszt, vi-

zes ruhával dörzsöli az arcom, meg se várja, amíg felülök az ágyon, már adja is a kezembe a hegedűt meg a vonót, és mondja a dal címét, van, hogy ki se kelek az ágyból, úgy játszok fekve, Apám azt mondja, jól csinálom, de tudjam meg, hogy a fekete hegedűs fejjel lefele lógva is tud játszani, van, hogy felszalad a legmagasabb fenyőfák legtetejére, beakasztja a csizmáját a legkisebb ágakba, és hanyatt veti magát a puha fenyőágakra, és ottan játszik, de úgy, hogy mind kinyílnak a fákon a tobozok, és mind kipörög belőlük a fenyőmag, bele egyenesen a szájába.

Apám azt mondja, most már evés közben is játszani kell, ha a fekete hegedűs tud enni közben, akkor énnekem is tudni kell, kicsi golyókat gyúr nekem a grízes tésztaból, a levegőbe dobja őket, van, amelyiket a számmal kapom el, van, amelyiket a vonómmal vagy a könyökömmel pattintom a számba, Apám akkor se dicsér meg, hogyha egyet se ejtek le, nem mondja, hogy ügyes vagyok, hanem csak bólint egyet, onnan tudom, hogy azért mégis elégedett, hogy finom sós tökmagot pöcköl a számba, jó málnaízű savanyúcukorkát dob a levegőbe.

Csak akkor pihenhetek, hogyha görcsöt kapok, olyankor Apám lefektet a padlóra, és addig masszíroz dióolajjal, amíg ki nem áll a görcs belőlem, de masszírozás közben is a fekete hegedűsről mesél, arról, hogy azt beszélik, a fekete hegedűs a hegyen túl lakik a régi üveggyár padlásán, amikor nagy nehezen meggyógyult a keze, elmentek oda, ő és a legjobb barátja, hogy ellopják a hegedűjét, szombaton mentek, mert szombaton a fekete hegedűs nem zenél, hanem kakaskukorékolástól kakaskukorékolásig végigalussza az egész napot és az egész éjszakát, és meg is találták az üveggyárat, és halották is a fekete hegedűs hortyogását, épp csak a kaput nem találták meg az üveggyár téglakerítésén, hanem csak men-

tek ott körülötte, körbe-körbe, hol az egyik irányba, hol a másikba, egész, amíg a kakas el nem kukorékolta magát.

Akkor se szabad megálljak, hogyha elszakad a hegedűmön a húr, nagyon jó húrok pedig, sokat kibírnak, fekete kos beléből és keresztospók hálójából sodorta mindegyiket Apám, de azért egyszer-egyszer ezek is elpattannak, Apám azt mondja, ő azzal járta meg, hogy leengedte a hegedűt, amikor egyszerre két húr pattant el rajta, de énnekem nem szabad, az a lényeg, hogy akármi történjen, a szemem se rebbenjen, játszani kell tovább, amíg csak egy húr is marad a hegedűn, sőt még azután is, egész addig, amíg véget nem ér a nóta. Van, amikor el is vág egy-egy húrt a nagy szabóollóval, hogy szokjam, olyankor olyan magasan kell játszszak, hogy csikorog bele a fogunk és cseng tőle a fülünk, de akkor se állok meg.

Amikor már annyira fáradt vagyok, hogy szinte nem is tudok játszani, kimegyünk az udvarra, Apám segít beülni a mosdótálba, amit a veder helyére szerelt fel, a kút láncára, aztán leenged a kútba, egészen le, addig, amíg a talpam már szinte éri a vizet, azért, hogy a kút hidege új erőt adjon. Ott lent a legnehezebb hegedülni, mert olyan hangosan csobog és visszhangzik minden körülöttem, mintha tényleg szélvihar lenne, ide-oda hintázik a lánc, de akkor is játszom, és nem hagyom abba, hátrahajlok a víz fölé, úgy, ahogy Apám tanította, hagyom, hogy a mohos hideg lehűtse a tarkómat, aztán felnézek az ég kicsi kék karikájára. Erősen szorítom a vonót, Apám ujjaira gondolok, arra, amit a kutunkról mondott, hogy az olyan mély, hogy nappal is megláthatom belőle a csillagokat és a fekete eget, erősen megrezgetem a kis gét, de úgy, hogy belebizseregjen az állam és az egész fejem, elképzelem, hogy ott fent az ég elfeketedik, és megjelenik rajta a Göncöl rúdja.

Apám, amikor felhúz, megkérdezi, hogy láttam-e a csillagokat, a kék égre gondolok, aztán azt mondom, hogy igen, Apám akkor rám mosolyog, úgy szikráznak a fényben a fogai, mintha mind tiszta aranyból lennének, beletúr a hajamba a görbe ujjaival, aztán azt mondja, hogy akkor jól van, akkor nagyon jól van, akkor száz százalék, hogy nem lesz semmi baj.

CRY ME A RIVER

(Lámpaláz)

Amikor először álltam ki a színpadra, az egész nézőtér zsongott és zúgott, mint a tenger, és akkor egyszer csak azt éreztem, hogy a parton állok, és felém rohan a tajtékos szürke hullám, felkap és megpördít és nekicsap a szikláknak, azt éreztem, hogy nem fog kijönni hang a torkomon, egyáltalán nem fogok tudni énekelni, végem van, kész vagyok.

Felemeltem a fejem és belenéztem a reflektorba, a fehér fény egészen elvakított, elvakított és megfagyasztott, olyan volt, mintha egy tükörbe néztem volna, láttam magam, és tudtam, hogy ez nem fog menni, én csak egy hosszú kezű hosszú lábú, idéetlen kamasz lány vagyok, és hiába a magas-sarkú és hiába a fellépőruha, akkor is csak egy gyerek vagyok, nincs itt semmi keresnivalóm, és akkor lehunytam a szemem, és a szemhéjam mögött ott volt narancssárgán és zölden a lámpafény, és akkor én azt gondoltam, hogy az a nap, a napot látom, ahogy kibukik a tengerből, hogy forrón átmelegítsen, hogy maga felé húzzon, hogy maga felé rántson, és akkor éreztem, hogy én vagyok a tenger, bennem van a hullám, és éreztem, hogy szétnyílik az ajkam, és valahonnan mélyről feltör belőlem az ének, nem hangosan, hanem úgy, ahogy kell, visszafogott, feszes szenvedéllyel, hallottam, hogy megszólal mögöttem a nagybőgő és a dob és a zongora, de nem is a saját hangomra figyeltem és nem is a zenére, hanem csak arra, ahogy a közönség egyszerre elhallgat, mint ha egyszerre fojtották volna vissza a lélegzetüket, és akkor